

**Міністерство аграрної політики
та продовольства України**

Полтавська державна аграрна академія

**НАУКОВІ ПРАЦІ
ПОЛТАВСЬКОЇ ДЕРЖАВНОЇ
АГРАРНОЇ АКАДЕМІЇ**

Випуск 2 (5)

Том 1

ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ

Полтава – 2012

Висновки. Отже, для побудови ефективної системи управління активами підприємства необхідно визначити таке взаємовідношення її організаційних елементів, за якого найбільш оперативно і вчасно виконуються вимоги об'єкту управління, а також забезпечується найбільш продуктивна взаємодія із зовнішнім середовищем.

Таким підходом може бути системно-процесне управління (системно-процесний менеджмент) – сучасний напрямок теорії менеджменту та теорії організації, що розвивається, ґрунтується на загальній теорії систем, теорії інформації, кібернетики, нелінійної динаміки. Даний напрямок включає в себе поняття системний підхід, що вимагає відповідно системного мислення, і процесний підхід, які, в принципі, нероздільні, бо піятих «систем» без утворюючих їх «процесів» бути не може. Даний підхід є перспективним для використання в управлінні активами підприємства та новим шляхом забезпечення ефективного функціонування організації.

Отже, концепція управління активами є сукупністю блок-компонентів єдиної цілісної системи – підприємства і забезпечує досягнення ефекту синергії у вирішенні завдань підвищення ефективності його функціонування. Такими компонентами є мета управління активами, яка базується на сукупності взаємопов'язаних завдань, суб'єкт і об'єкт управління активами, принципи, методи та функції управління активами. Взаємодія і набір даних компонентів регулюється механізмом, елементи якого генеруються як зовнішнім середовищем (системою державного регулювання та ринкового саморегулювання) і внутрішнім середовищем (організаційно-розпорядчим регламентуванням та організаційною культурою).

Література:

1. Антонов В.М. Фінансовий менеджмент: сучасні інформаційні технології: навч. посіб./ В.М. Антонов, Г.К. Яловий. - К.: Центр навчальної літератури, 2006. - 352 с.
2. Балабанов И.Т. Основы финансового менеджмента: Как управлять капиталом? / И.Т. Балабанов. – М.: Финансы и статистика, 1995. – 384 с.
3. Бандурина А. В. Проблемы оперативного управления активами корпораций/ А. В. Бандурина, С. И. Басалай, И. Ли. Под ред. д. э. н. В. В. Бандурина – М.: "ГДДС Столица-8", 1999. – 164 с.
4. Бланк И.А. Финансовый менеджмент/ И.А. Бланк. – К.: Ника-Центр, 2007. – 656 с.
5. Ван Хорн Д. Основы финансового менеджмента: пер. с англ./ Х.Д.Ван, Д.Вахович. - 11-е изд.- М.: Вильямс, 2001.- 988 с.
6. Гончаров А.Б. Фінансовий менеджмент: Навчальний посібник/ А.Б.Гончаров. – Х.:ВД «ПІЖЕК», 2003. – 240 с.
7. ГридчинаМ.В. Фінансовий менеджмент: Курс лекцій/ М.В.Гридчина.- 3-е изд. перераб. и доп.- К: МАУП, 2004.- 160 с.
8. ДанилюкМ.О. Фінансовий менеджмент [Текст]: навч. посібник для студ. вищ. навч. закл./ М.О.Данилюк, В.І.Савич.- К: Центр навчальної літератури, 2004.- 204 с.
9. Данилов О.Д. Фінанси підприємств у запитаннях і відповідях Навчальний посібник/ О.Д. Данилов, Т.В. Пасенко. - К.: ЦУЛ, 2011. - 256 с.
10. Свтух О.Т. Фінансовий менеджмент для магістрів і не тільки: навч. посібник для студ. вищ. навч. закл./ О.Т. Свтух, О.О. Свтух.- К: Центр навчальної літератури, 2011.- 456 с.

11. Ковалев В.В. Финансовый менеджмент: теория и практика. 2-е изд., перераб. и доп./ В.В.Ковалев - М.: Проспект., 2007. - 1024 с.
 12. Колчина И.В. Финансовый менеджмент: учеб. пособие / И.В. Колчина, О.В. Португалова, Е.Ю. Максеева: под ред. И.В. Колчиной. – М.: ЮНИТИ-ДАТА, 2008. – 464 с.
 13. Литовских А.М. Финансовый менеджмент: Конспект лекций/ А.М. Литовских. Таганрог: Изд-во ТРТУ. 1999. - 76с.
 14. Лукасевич И.Я. Финансовый менеджмент : учебник / И.Я. Лукасевич. - М. : Эксмо, 2008. — 768 с.
 15. Ніпаліді О. Ю. Фінанси підприємств: Навч. посіб. / О. Ю. Ніпаліді, Н. І. Карпінш. – Тернопіль: Економічна думка, 2009. – 232 с.
 16. Назинич В.І. Фінансовий менеджмент. Навч. посіб./ В. І. Назинич, А. В. Шуляченко. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 408 с.
 17. Рясних С.Г. Основы финансового менеджмента. Навчальний посібник/ С.Г. Рясних. — К.: Скарби, 2003. – 238 с.
 18. Салига С.Я. Фінансовий менеджмент: навч. посіб./ С.Я. Салига, Н.В. Дашій, С.О. Корещький, Н.В. Нестеренко, К.С. Салига. - К.: Центр навчальної літератури, 2006. - 274 с.
 19. Семенов Г.А. Финансовое планирование и управление на предприятиях. Навчальний посібник/ Г.А. Семенов, В.З. Бугай, А.Г. Семенов, А.В. Бугай. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 432 с.
 20. Філімоєнков О.С. Фінанси підприємств: навч. посіб. / О.С.Філімоєнков. - К.: МАУП, 2003. - 288 с.
 21. Шарипов О. Д. Системний аналіз: Навч.-метод. посібник/ О. Д. Шарипов, В. Д. Дербенцев, Д. С. Семьонов. — К.: КНЕУ, 2003. — 154 с.
- Рецензент: д.е.н., професор Крушкін Є.Д.*

УДК 637.1/3:65.012.45

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МОЛОКОПРОДУКТОВОГО ПІДКОМПЛЕКСУ

Спорняк С.О., к.е.н., доцент

Луганський національний університет імені Тараса Шевченка

Викладено результати дослідження стану інформаційного забезпечення молокопродуктового підкомплексу. Наведені основні пропозиції щодо удосконалення організації інформаційного забезпечення у даній галузі.

The results of state information supply research of dairy subcomplex are presented. The main propositions on improvement of information supply organization in this field are given.

Постановка проблеми. Успіх у сучасному агробізнесі є можливим за умови забезпечення галузі інформаційними ресурсами та інформаційними технологіями. Найближчим часом галузь (установа, підприємство), яка не матиме адекватної інфраструктури інформаційних технологій з швидкісною системою передачі даних типу Internet, стане нездатною удосконалювати відносини зі своїми партнерами, орієнтуватися у ринковому середовищі та як наслідок – неконкурентоспроможною.

Відсутність перспективної стратегії розвитку молочного підкомплексу та системи широкого розповсюдження інформації щодо програм розвитку, оп-

тимальних параметрів галузі і окремих заходів з підтримки та стабілізації молочного скотарства сприяло дестабілізації ринку молока та молокопродуктів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемами інформаційного забезпечення АПК та вивченням досвіду роботи займалися вітчизняні і зарубіжні вчені: Івашок Т.Б. [2], Кропивко М.Ф. [3], Мельничук Д.О. [3], Пономаренко Л.А. [5], Саблук П.Т. [4], Годованець Л.І. [1] та багато інших. Всі автори визначають актуальність наукових досліджень щодо інформаційного забезпечення АПК. Підкреслюється необхідність формування нової оперативної системи доведення накопичених наукових знань до конкретних товаровиробників і надання їм допомоги в освоєнні досягнень науково-технічного прогресу. Наукові розробки з цієї проблеми започатковані в Інституті аграрної економіки де створено спеціальний підрозділ з інформатизації АПК. Даним підрозділом розроблені методичні рекомендації із створення інформаційно-консультаційної системи та побудована інформаційна база – банк даних АПК України. Ці матеріали і положення є базою для подальших розробок у цьому напрямку.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження стану та розробка пропозицій щодо інформаційного забезпечення АПК Луганської області, на прикладі молокопродуктового підкомплексу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Ефективним напрямом у створенні консультаційних служб є співробітництво з Луганським національним аграрним університетом, Луганським інститутом агропромислового виробництва. Наявність відповідних професорсько-викладацьких кадрів, наукова база сприяє розповсюдженню інновацій, впровадження наукових розробок у виробництво. Забезпечується тісний зв'язок науковців з керівниками господарств, спеціалістами, фермерами та іншими виробниками. На базі вищого закладу освіти доцільно організовувати курси підвищення кваліфікації, семінари, конференції, виставки тощо.

Основними джерелами інформації з нових наукових розробок є наукові публікації в періодичних виданнях, матеріалах симпозіумів і конференцій.

Консультавання з питань породоутворення, технології виробництва молока, комівиробництва надають спеціалісти аграрного університету, управління сільського господарства, ВАТ СП „Селекціяплемресурси”, Луганським інститутом агропромислового виробництва. Інформація про наявність матеріально-технічних ресурсів для сільськогосподарського виробництва представлена в довідниках, журналах, інформаційних листах і бюлетенях.

Спеціалісти консультаційних служб та науковці вважають, що спеціалізований молочний напрям господарства є більш конкурентоспроможним ніж комбіноване м'ясо-молочне виробництво. Виробникам рекомендується ефективні технології виробництва молока з урахуванням поголів'я, кормової бази, ресурсного забезпечення, фінансових можливостей господарства.

За результатами проведеного нами анкетного опитування фермерів та власників особистих селянських господарств встановлено, що для них важлива інформація про цінову ситуацію на ринку сільськогосподарської продукції, таку інформацію можна отримати у результаті обстеження крупних рин-

ків Луганська, а також ринків районних центрів. Первинні дані надходять у служби цінового моніторингу та ринкового аналізу в управлінні сільського господарства та продсвольства Луганської області, де обробляються і надходять до користувача у вигляді бюлетенів, публікацій у засобах масової інформації, створення бази по міжнародним цінам, товарним біржам, матеріально-технічному обслуговуванню, кредитам та ін.

У зв'язку зі зміною економічної ситуації в країні, неадекватністю інформаційного забезпечення, яке з'являється в однобічності інформаційних потоків (знизу вгору), неоперативності та певної обмеженості існуючої системи статистичної інформації, сільськогосподарські товаровиробники, переробні підприємства, посередницькі структури, кінцеві споживачі перебувають в інформаційному вакуумі, не маючи можливостей реально оцінити кон'юнктуру ситуацію на внутрішньому і зовнішньому ринках сільськогосподарської продукції [4, с.115].

Існування молокопродуктового підкомплексу у системі АПК не можливе без роботи всіх складових цього підкомплексу. У зв'язку з цим, вважаємо необхідним організацію та існування галузевих асоціацій не тільки на рівні району, області і регіону, але і на загальнодержавному рівні.

З 1997 р. функціонує асоціація „Луганськмолоко” до складу якої на добровільних засадах і без втручання у їх господарську діяльність ввійшли всі молокозаводи області.

Метою створення асоціації є надання допомоги засновникам в інженерно-технічному, виробничо-технологічному, правому забезпеченні, а також в забезпеченні фінансово-економічної діяльності.

Однією з причин не конкурентоспроможності підприємств Луганської області вважаємо неефективну діяльність і скорочення їх штату даної асоціації та інших інформаційно-консультаційних центрів.

На підставі проведеного дослідження зроблено висновок, що у процесі створення і функціонування інформаційно-консультаційної служби АПК регіону були розроблені і накопичені різні інформаційні ресурси в різних галузях знань і практичного використання. Але у потенційного споживача інформації виникають певні труднощі у отриманні цих даних через складність розподілу інформаційного потоку за певними галузями та різними організаціями.

На сьогодні відсутня єдина концепція щодо створення організаційної структури інформаційно-консультаційної служби – чи повинна вона бути єдина для всіх об'єктів АПК (підприємств, організацій, установ), чи доцільно орієнтуватися на галузевий поділ або поділ цих об'єктів за призначенням [3, с.49].

Вважаємо, що необхідно створити окреме інформаційно-консультаційне забезпечення для різних підкомплексів АПК, які об'єднували б сільське господарство, переробні підприємства, заготівлю, матеріально-технічне постачання і торгівлю певного підкомплексу. Згідно зі Стратегією розвитку інформаційного забезпечення АПК і сільського населення України до 2015 року основним учасниками системи є [7]: органи державної влади на всіх рівнях; наукові установи; дорадчі служби; освітні заклади; аграрний біз-

нес; фермери та сільське населення; споживачі сільськогосподарської продукції; громадські організації та асоціації; засоби масової інформації.

В аграрному секторі Луганської області, особливо, в молокопродуктовому підкомплексі, існує потреба в створенні інформаційної системи, яка змогла б забезпечити надійною, регулярною і сучасною ринковою інформацією виробників, переробників, продавців та інших зацікавлених сторін (рис. 1).

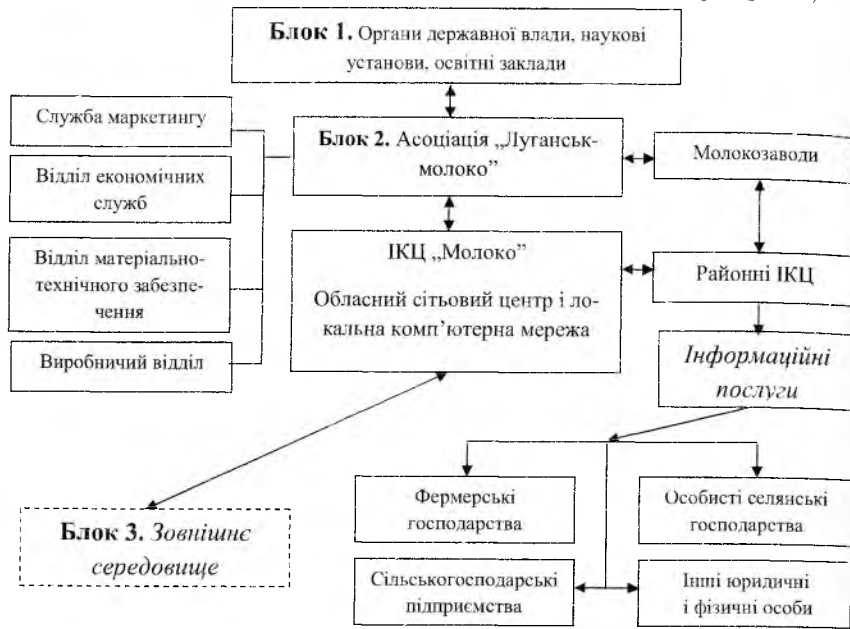

Рис. 1. Організаційна структура ІКЦ „Молоко” та зв’язки з внутрішнім та зовнішнім середовищем.

До блоку 1 входять такі заклади та установи: Головне управління сільськогосподарства і продовольства, Головне управління статистики в Луганській області, Луганський національний аграрний університет, Луганський інститут агропромислового виробництва, ВАТ СП «Селекція-Племресурси». Блок 2 охоплює асоціацію „Луганськмолоко”, ІКЦ „Молоко” обласного та районного рівня. До блоку 3 входять зв’язки з зовнішнім середовищем: Internet, інформаційні служби, консалтингові організації, маркетингові служби, аудиторські контори, податкові і фінансові установи, конкуренти, покушці, комерційні посередники.

Здійснення такого проекту дозволить:

- поліпшити положення виробників при взаємовідносинах з покупцями та розширити ринок збуту;
- розвивати здорову конкуренцію на ринку молока та молокопродуктів;

- оголошувати кон’юктурну інформацію і відстежувати зміни у інформаційних потоках;

- сприяти розвитку інвестиційних вкладень у галузь і експортних операцій;

- створити мережі внутрішніх та зовнішніх партнерів з обміну інформацією та клієнтами;

- отримати можливість проведення маркетингових досліджень за замовленням підприємств.

Потреба в інформації для прийняття маркетингових рішень значно зростає за умов становлення в Україні ринкової економіки, особливо в умовах невизначеності, пошуку шляхів виходу з кризового становища, необхідності оперативного виявлення змін у зовнішньому середовищі та своєчасного реагування на них, зниження ступеня ризику. Це зумовлює необхідність організації локальних і глобальних інформаційно-обчислювальних мереж, побудови розподіленої системи обробки даних, створення баз і банків даних, які містять інформацію для виконання функцій управління маркетингом.

Участь в електронній комерції дає компанії-продавцю такі переваги [5, с.23]: зменшення витрат на рекламу і просування продукції порівняно з традиційними варіантами; розширення ринку, оскільки Internet ліквідує географічні обмеження; можливість продажу в цілодобовому режимі без вихідних днів і свят – 24 години на добу, 365 днів на рік.

Проблему забезпечення якісного інформаційного обслуговування користувачів можна оперативно вирішити шляхом використання спеціальної інформаційної системи з сучасними засобами IP-технологій та мережі Internet.

Наприклад, російська компанія Агробізнесконсалтинг впровадила автоматизовану інформаційну систему агропромислового комплексу в регіональний та муніципальні органи управління АПК Тульської області [6]. АІС АПК Тульської області представляє собою програмний комплекс, який дозволяє формувати інформаційні зведення про стан сільськогосподарського виробництва, вести базу даних сільгоспідприємств и фермерських господарств регіону, формувати звіти, довідки та іншу інформацію за потрібний період, здійснювати вивантаження необхідних звітів та довідок в офісні додатки Microsoft Word і Microsoft Excel, одночасно працювати з системою не обмеженої кількості споживачів.

За допомогою Web-технологій створюється єдиний інформаційний простір у масштабах регіону, в якому проблеми окремого господарства є предметом уваги органів вищої влади.

Так, однією з таких розробок стала Автоматизована довідкова система «Сільгосптехніка», яка призначена для оперативного отримання інформації про сільськогосподарську техніку вітчизняного та імпортного виробництва.

На сьогодні продукти компанії використовуються більш ніж у 80 регіонах Російської Федерації, а також за її межами.

Висновки. Удосконалення інформаційного забезпечення молокопродуктового підкомплексу має відбуватися шляхом співробітництва всіх інформаційно-консультаційних служб і створення єдиного інформаційно-

консультаційного центру „Молоко”. Створення інформаційного банку даних за допомогою комп’ютерної техніки з підключенням до інформаційної системи Інтернет повинно стати опорою у подоланні негативних явищ, оздоровлення соціально-економічного положення в Луганській області.

Перспективи подальших досліджень будуть спрямовані на використання інформаційних технологій та програмних продуктів в інформаційно-консультаційному забезпеченні АПК. Це дозволить значно скоротити управлінські витрати, розширити доступ сільськогосподарських товаровиробників та сільського населення до інформаційних джерел.

Література:

1. Годованець Л.І. Моніторинг інформаційних потоків, отриманих засобами електронного зв’язку / Л.І. Годованець. - Продуктивність агропромислового виробництва, - 2009.-№14.-С.30-37.
2. Іванюк Т.В. Роль і значення інформаційних технологій в АПК України/ Т.В. Іванюк // Економіка АПК.-2002.-№6.-С.38-42.
3. Мельничук Д.О. Проблеми стаповлення і розвитку ринкової системи розповсюдження сільськогосподарських знань і інформації в Україні / Д.О. Мельничук, М.Ф. Кропивко.-К, 2001.-10с.
4. Організація інформаційно-консультаційного забезпечення АПК України / Ред. П.Т. Саблук.- К.: ІАЕ УААН. 2003.- 439с.
5. Пономаренко Л.А. Електронна комерція: Підручник для студентів економічних спеціальностей / Л.А. Пономаренко, В.О. Філатов.-К.: Київський національний торговельно-економічний університет, 2002.- 433с.
6. Программное обеспечение для агробизнеса [Електронний ресурс]. - Агробизнесконсалтинг. - Режим доступу: <http://www.agrobase.ru/Default.aspx>.
7. Стратегія розвитку інформаційного забезпечення АПК і сільського населення України до 2015 року [Електронний ресурс].- Режим доступу: <http://studies.com.ua/raznoe/strateg-ya-rozvitku-nformats-ynogo-zabezpechennya-apk-s-lskogo-naselennya-ukra-ni-do-2015-roku.html>.

Рецензент: д.держ.упр., професор Лозинська Т.М.

УДК: [631.15:65.011.44]:631.563

ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЗБЕРІГАННЯ ЗЕРНА

Стасенко О.М., аспірант

Харківський національний аграрний університет ім. В.В. Докучаєва

У статті висвітлені сучасні проблеми зерносховищ, охарактеризовані способи зберігання зерна за використанням альтернативних та розраховано економічну доцільність його зберігання.

The article highlights the current problems granaries, described ways of storing grain from forming alternative and calculated the economic feasibility of storing it.

Постановка проблеми. Впродовж багатьох років сільськогосподарські товаровиробники стикаються з одними і тими ж проблемами. Щороку, в період збору врожаю, ціни на зерно знижуються до мінімуму, а розцінки на палне та транспортні перевезення підіймаються, що в більшості призводить до збиткового виробництва. Тому постає питання щодо подальшого збері-

гання зерна для продажу пізніше. Проблема ще й в тому, що будучи монополістами – елеватори, як основні зберігачі зерна, диктують свої умови, а саме досить високі ціни на очищення, сушіння та зберігання.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблеми розвитку зернового господарства як на макро-, так і на регіональних рівнях розглядаються у працях В.І. Бойка, О.Ю. Єрмакова, О.В. Захарчука, І.В. Кобути, М.Г. Лобаса, П.М. Макаренка, Л.О. Мармуль, П.Т. Саблука, В.П. Ситника, Л.М. Худолій, І.І. Червена, С.М. Чмиря, О.М. Шпичака та інших. Проте й досі залишаються недостатньо висвітленими питання пошуку можливостей підвищення ефективності реалізації зерна за рахунок його зберігання та післяпродажу. Актуальність і практична значимість розв’язання проблеми і зумовили вибір напряму дослідження.

Постановка завдання. Обґрунтувати способи зберігання зерна сільськогосподарських підприємств Харківської області та розрахувати економічну доцільність його зберігання.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сучасне технологічне відставання сільськогосподарського виробництва України, порівняно з розвинутими країнами світу, залишається значним. Зернове господарство, як пріоритетна галузь АПК, визначає його сучасний розвиток і продовольчу безпеку держави в цілому. В цій галузі, яка найбільшою мірою пов’язана з природним середовищем і земельними ресурсами, використовуються основні матеріально-технічні засоби аграрного сектору. Рівень їх використання залежить від кліматичних умов, організації виробництва, технології, що опосередковуються у щорічних показниках одержаного результату [1].

В Україні існують проблеми з інфраструктурою зберігання зернових культур. Так як зерно за ринкових умов краще продавати тоді, коли можна реалізувати за найвищими цінами, його зберігають більш або менш довгостроковий термін. Якість довгострокового зберігання насіння залежить від вологості і температури у складських приміщеннях.

Ціль просушування зерна полягає в тому, щоб за короткий час знизити вологість насіння. Сушіння є досить вагомим елементом і показником якості зерна. Якщо вологість зерна 15%, воно починає інтенсивно дихати, при цьому виділяється багато тепла, підвищується температура зернової маси, і як наслідок, виникає процес самозігрівання, що призводить до розвитку різних мікроорганізмів, які дихають інтенсивніше, за саме зерно. Тому при їх розвитку процес самозігрівання маси вологого зерна відбувається швидко, і зерно може зіпсуватися за досить короткий термін [2].

Процес сушіння зерна заключається в підведенні тепла до зерна, що просушується, витягненні з нього вологи у вигляді пару і видалення його в атмосферу.

На сьогоднішній час постає основна проблема – елеватори потребують великих затрат на обслуговування чи оренду. Більшість господарств в Україні не можуть забезпечити дороге консервування насіння. Крім цього, ще од-